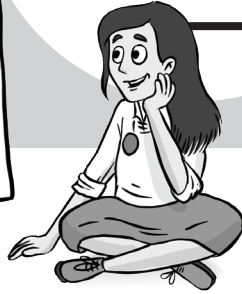

פעולה 3

למה לי
מדינה
יהודית?

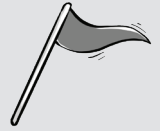

- 27 -

מהותה של המדינה היהודית בארץ ישראל.

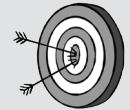
"אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל" - לאחר דורות של המיה וכיסופים לציון הוקמה מדינה יהודית בארץ ישראל. מדוע היה חשוב למקימי המדינה להגדיר אותה יהודית? מה המשמעות של הגדרה זו, וכיצד היא מתממשת בפועל? בפעולה נברר את התשובות על השאלות האלו ונראה כי כבר בתורה מוזכרת המדינה היהודית, עדות לחשיבות שיש למדינה בעיני התורה.

נושא:

רציונל:

מטרות:

3

החניכים יבחרו ערכים מהותיים ביהדותה של מדינת ישראל שבלעדיהם זהותה היהודית תיפגע.

2

החניכים יבררו מה יחסה של התורה כלפי המדינה.

1

החניכים ייחשבו למאפייני המדינה היהודית הקיימים היום בישראל.

גוף הפעולה:

שלב א' | מדינה יהודית בארץ ישראל- היא מדינת ישראל

באמצע, בין שתי הקבוצות, במרחק גדול ושווה ביניכם לבין כל קבוצה. בכל סבב אמרו מושג אחר, והחניכים שקיבלו את המושג צריכים לרוץ אליכם, לחטוף את הכדור ולרוץ בחזרה למקומם. החניך שיצליח להביא את הכדור לצד של הקבוצה שלו יזכה את הקבוצה בנקודה. לאחר כל תחרות כזו הקריאו את ההסבר של המושג והסבירו כיצד הוא קשור לזהותה של מדינה יהודית.

אפשרות ב, דיון

ראינו כי יש בחוק הישראלי כיום ביטויים רבים להיות מדינת ישראל מדינה יהודית, אך האם זה באמת חשוב? האם יש משמעות למאפיינים היהודיים של מדינת ישראל?

שלב ב' | יחס הכתובים למדינה יהודית

פסוק כמקור ודיון

לאחר שהחניכים יענו, הניחו על הרצפה דף גדול שכתוב בו הפסוק "והורשתם את הארץ

בשלב זה ניחשף לביטויים של המאפיינים היהודיים של מדינת ישראל.

מושגים

חלקו את החניכים לשתי קבוצות ובכל קבוצה תנו לכל אחד מחברי הקבוצה כרטיסיית מושג הקשור ליהדותה של המדינה בעיני החוק (נספח 1). אם בשבט יש יותר מעשרים חניכים, חלקו אותו לשלוש קבוצות לפחות (אפשר שכמה מהחניכים יקבלו יותר מכרטיסייה אחת).

אפשרות א, תחרות

משחק כדור המושגים: בקשו מכל קבוצה לעמוד בשורה בצד אחר של החדר, החזיקו כדור (או בקבוק או חפץ אחר) ועמדו

דיון

שאלו את החניכים אם יש לתורה דעה על מדינת ישראל. האם חשוב בעיניה שתהיה מדינה יהודית?

ולאופיו של שלטון יהודי (ואף מצוות ייחודיות המתקיימות רק כאשר רוב העם בארצו).

בהתאם לשבט שלכם, תוכלו להרחיב את הדיון ולהביא דוגמאות: דיני מלחמה (מי יוצא למלחמה, מתי יוצאים, מלחמת רשות ומלחמת מצווה, כיצד יש לנהוג בשבויים וכיצד להילחם), מצוות יישוב הארץ, מצוות הקשורות לענייני חקלאות, מצוות הנוגעות לענייני חברה (הדאגה לגר, יתום ואלמנה, ניהול מערכת משפט, חלוקת קרקעות) וכד'.

ייחודה של מדינה יהודית ציונית, הוא לא רק השיבה לציון בתקופת הלאומיות ככל העמים במאתיים השנה האחרונות. שיבתנו לציון מאפשרת לנו לייסד ולממש את מערכות המצוות הכלליות שלנו כעם, מימוש חברה והנהגה כפי שמכתיבה לנו התורה.

אומנם מדינת ישראל כיום לא מוגדרת כמדינת הלכה, אך ניתן לראות את השפעות והנהגות

וישבתם בה, כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה" (נספח 2)

הרמב"ן מפרש את גדרי המצווה הזו: "שנצטוונו לרשת הארץ אשר נתן הקל יתברך ויתעלה לאבותינו, לאברהם יצחק וליעקב, ולא נעזבנה בידי זולתנו מן האומות או לשממה..."

הסבירו לחניכים כי בהרחבה של הרמב"ן על מצוות עשה לשבת בארץ הוא פורש שני מרכיבים למצווה: האחד שלטון עם ישראל בארץ ישראל והשני הוא להתיישב בה. המימוש של שלטון עצמאי הוא באמצעות מדינה.

◀ הסבירו

אם כן מה ההבדל בין המסגרת של מדינה יהודית לבין כל מסגרת מדינית אחרת?

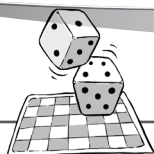
התורה מקנה לנו מערכת מצוות פרטיות בהם מחויב כל אדם בעצמו. אך קיימות גם מערכות מצוות כלליות, המתייחסות לענייני ניהול חברה תקינה,

המסורת היהודית על ההנהגה שהוכתבה בארץ: שבת כיום השבתון, לוח השנה היהודי הוא הלוח המרכזי לפיו נקבעים ענייני המדינה, חלק ממערכת המשפט המכוננת על יסודות החוק

העברי וכד'.

◀ הרב קוק היטיב להגדיר את מדינת ישראל התשתית הפיזית של אור ה' בעולם. חלקו לחניכים את הצ'ופר, שבו משפט של הרב קוק (נספח 3).

הערה למדריכים: נכון, זה הרב קוק, נכון, אתם רק בשבט נבטים או ניצנים, אבל זה משפט אחד, זה לא הרבה, וזה משפט חשוב ויסודי. אנו בטוחים שאתם יכולים להעביר את המשמעות שלו לחניכים. "מדינה שהיא ביסודה אידיאלית, שחקוק בהיתה תוכן האידיאלי... ומדינה זו היא מדינתנו, מדינת ישראל, יסוד כסא ד' בעולם, שכל חפצה הוא שיהיה ד' אחד ושמו אחד" (אורות ישראל ו, ז). הסבירו לחניכים כי הרב מלמד אותנו שמדינת ישראל, מדינה בעלת זהות יהודית שיונקת מהתורה, מורה על גאולת ישראל. היהדות כתשתית המדינה מכוונת אותנו כיצד לפעול כפרטים וכחברה בכל תחומי החיים, וזהו שלב בתהליך הגאולה שמתקדם קמעא-קמעא.

שלב ג' | ערכי יסוד

לאחר שהבנו כי היותה של המדינה יהודית הוא ערך מרכזי בתהליך הגאולה וראינו כיצד זה בא לידי ביטוי כיום, ננסה ננסה לזקק עם החניכים מה הם ערכי היסוד המגדירים את המדינה כמדינה יהודית.

◀ חלוקה לקבוצות

(עד שבעה חניכים בקבוצה, כדי לאפשר לכולם לבוא לידי ביטוי). תנו לכל קבוצה כרטיסיות שעל כל אחת מהן כתוב ערך אחר (נספח 4). מטרת הקבוצה היא לבחור חמישה ערכים שבלעדיהם

◀ שיתוף

בקשו מכל קבוצה לשתף ברשימה שבנתה. שאלו כל קבוצה מה היה חשוב לה ברשימה. אם יש ערך שחזר ונשנה בכל הרשימות, אפשר לשאול מדוע כולם כללו אותו ברשימה. כנ"ל על ערך שלא נכלל בשום רשימה.

הזהות היהודית במדינה עלולה להיטשטש, ולסדר אותם על פי סדר החשיבות. למשל, הקבוצה יכולה לבחור לערך החשוב ביותר את "חסד" ולערך הכי פחות חשוב שנכנס לרשימה את "ביטחון אישי", ואת ערך "ערבות הדדית" לא לכלול ברשימה כלל. הקציבו למשימה עשר דקות.

בפעולה הבנו כי מדינת ישראל היא מדינה יהודית ונחשפנו לביטויים של יהדותה באורח החיים במדינה. ראינו כי כינונה של מדינה יהודית בארץ ישראל הוא שלב מרכזי בתהליך הגאולה, כפי שקרא לה הרב קוק, "יסוד כסא ה' בעולם". בפעולה הבאה נתמקד בערך קליטת עלייה, ערך יהודי מרכזי ביהדותה של המדינה.

מה אני צריך להכין לפעולה?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם אישית:

סרקו להורדת
קובץ דיגיטלי
של הפעולה

נספח 1

מושגים בחוק הישראלי המבטאים את היותה של מדינת ישראל מדינה יהודית

חוק חג המצות

על פי החוק, במהלך חג הפסח יש איסור ברוב הארץ על הצגה בפומבי של מוצרי חמוץ למכירה או לצריכה.

חוק השבות

החוק קובע כי כל יהודי הרוצה לעלות לישראל יכול לעשות זאת ולקבל תעודת עולה.

חוק גידול חזיר

על פי החוק, יש איסור לגדל חזירים במדינה, למעט במקומות שבהם רוב נוצרי או בגני חיות ומכונים מדעיים.

דגל ישראל

שני הפסים שבדגל ישראל מרמזים לטלית. מגן דוד שבמרכז הדגל הוא סמל יהודי מסורתי עתיק שהיה בשימוש בעם היהודי שנים רבות.

סמל המדינה

בסמל המדינה נראית המנורה מבית המקדש ומשני צידיה שני ענפי זית, כפי שכתוב בספר זכריה: "מנורת זהב כולה וגלה על ראשה ושבעה נרותיה עליה... ושניים זיתים עליה, אחד מימין הגלה ואחד על שמאלה".

עידוד עלייה - הסוכנות היהודית

הסוכנות היהודית היא גוף רשמי של מדינת ישראל שמטרתו לעודד עלייה מהתפוצות לישראל. נוסף על כך משרד העלייה והקליטה הוא הגוף הממשלתי האחראי לנושאי עלייה.

שבת

שבת היא יום השבתון הרשמי במדינת ישראל, בניגוד לרוב העולם המערבי, שבו יום ראשון הוא יום השבתון.

קשר עם התפוצות

מדינת ישראל היא המדינה היחידה בעולם שיש לה משרד ממשלתי שתפקידו לדאוג לתפוצות הלאום של המדינה בעולם.

בתי הדין הרבניים

בתי הדין השופטים על פי ההלכה היהודית מוכרים במערכת המשפט הישראלית כחוקיים לפסוק בענייני משפחה (נישואין וגירושין).

לוח השנה העברי וחגי ישראל

לוח השנה העברי משמש את המדינה כלוח רשמי. חגי ישראל הם ימי שבתון במשק הישראלי.

השפה הרשמית

השפה הרשמית של מדינת ישראל היא עברית.

נספח 2

גישת התורה למדינה יהודית

**"והורשתם את הארץ וישבתם בה,
כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה"**

(במדבר ל"ג, נ"ג)

נספח 3

דברי הרב קוק על מדינה יהודית

"מדינה שהיא ביסודה אידיאלית, שחקוק בהויתה תוכן האידיאלי... ומדינה זו היא מדינתנו, מדינת ישראל, יסוד כסא ד' בעולם, שכל חפצה הוא שיהיה ד' אחד ושמו אחד" (אורות ישראל ו, ז)

נספח 4

כרטיסיות ערכים

שמירה על ביטחון	קליטת עלייה	אמונה בה'	חסד
חינוך יהודי	הלכה	ערבות הדדית	צניעות
חינוך	התיישבות	חירות הפרט	לימוד תורה
קשר עם יהודי התפוצות	סובלנות (הכלה של דעות שונות)	פיתוח אומנות ותרבות	